

Változó tendenciák az Állam- és Jogtudományok nemzetközi folyóiratlistájának MTA-besorolásában a 2017-es és 2023-as listák alapján

Sasvári Péter, Fejes Zsuzsanna

Tanulmányunkban azt vizsgáljuk, hogy a tudományos és doktori bizottságok által közzétett folyóiratlisták milyen szempontok szerint kerülnek besorolásra ABCD kategóriákba, és ez a besorolás hogyan változik a nemzetközi listák MTA által történő felülvizsgálata során. Jelen tanulmány írásának idején, a 2017. évben közzétett listák felülvizsgálata a 2022. év során megtörtént, és az új lista 2023. június 1-től hatályba lép.

Az állam- és jogtudományok területén a korábbi 28%-ról 89%-ra változott a Scopus által indexált folyóiratok aránya, és hasonlóan a többi tudományterületen is legalább 70% feletti ez az arány, ami feltételezésünk szerint a modellváltó egyetemek teljesítményértékelésének és finanszírozási rendszerének átalakulásával, különösen a nemzetközi rangsorokba való bekerülés szempontjaival magyarázható. Az intézményi érdekek pozitív hatásai tehát jól kirajzolódnak az MTA nemzetközi folyóiratlista követelményeinek változásaiban. Ugyanakkor az egyéni tudományos előmeneteli érdekek figyelembe véve már nem tűnik olyan kedvezőnek a helyzet. A 2023. június 1-től érvényes lista már nem tartalmazza a 2017-es lista 73%-át (942 folyóiratot), mivel a nemzetközi A, B, C és D kategóriás folyóiratok közül kikerültek a Scopus által NEM indexált folyóiratok.

Így azok a pályázók, akik ilyen folyóiratokba írtak korábban, az MTMT 2023-as aktualizálásánál a teljesítményük a nemzetközi A és B (de C és D kategóriánál is) esetenként számszakilag csökkennek, extrém esetben kinullázódhatnak! Ennek oka, hogy ugyan a Scopus felé történő elmozdulás dicséretes és előremutató, hiszen segíti a teljesítmények nemzetközi láthatóságát, azonban ennek az ára az, hogy sokak eddigi szakmai tevékenysége több értékelési pontnál (az MTA doktori előmenetelnél és az azok függvényében végzett értékeléseknél) kiesik.

tudománymetria, állam- és jogtudományok, Magyar Tudományos Akadémia, nemzetközi lista, Scopus

Bevezetés

Egy egyetemi tanári előmeneteli rendszer alapvetően kiemeli a legkiválóbb teljesítménnyel rendelkezőket az egyetemi közösség tagjai közül, egyben a szakma minden képviselője számára motivációt jelent. Ezen előmeneteli lépcsőfokok az egyes országokban eltérően épülnek fel. (Sasvári et al., 2021). A teljesítményértékelés kiemelt pontja minden tudományterületen a hazai és nemzetközi publikációs teljesítmény mérése (Tien, 2008). Az előmenetelhez a tudományos eredmények és a publikációs tevékenység épp e kiemelt szerepük miatt járulnak hozzá leginkább (Martins, 1998).

A publikációs követelmények előírása az előmeneteli rendszerben általánosan elfogadott és bevett gyakorlat. Ezek a rendszerek általában a publikációkat emelik ki. A közleményeket tekintve megkülönböztethetjük a nemzeti (lokális) és a nemzetközileg jegyzett lapokat. A jelenlegi nemzetközi gyakorlat szerint utóbbiaknak sokkal nagyobb értékük van, így azok megváltozása nagy változást jelenthet az egyes tudományterületeken.

A Magyar Tudományos Akadémia (MTA) IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya (GJO) doktori pályázatok értékelése során csak nemzetközi nyilvántartásba vett, ISSN számmal rendelkező tud-

mányos nemzetközi és hazai szakfolyóiratokban megjelent cikkek számítanak. Az MTA GJO listás folyóiratok a tudományos és doktori bizottságok közzétett folyóiratlistái, amelyek ABCD (A a legjobb, D a leggyengébb) kategóriákba rendezve felsorolják, hogy alapesetben mely folyóiratokban megjelent közleményeket és hivatkozásait veszik figyelembe és milyen pontértékekkel (MTA követelményei, 2019).

Az egyetemi modellváltás következtében a kutatási tevékenység finanszírozása teljesítményarányosan, egymás részalmazainak tekinthető és az intézmény Magyar Tudományos Művek Tárán (MTMT) alapuló teljes tudományos publikációinak indikátoraira épült fel. Minden alapítványi és egyházi fenntartású egyetem indikátorai között szerepel a Web of Science (WoS) vagy a Scopus azonosítóval rendelkező évről-évre növekvő teljes tudományos közlemények írásának a követelménye (Sasvári et al., 2023). Így a magyar felsőoktatás finanszírozásának egy része nemzetközileg indexált közleményekre épül, miközben eddig az MTA GJO követelményekben a Scopus indexáltság alig jelent meg egyes bizottságoknál.

1. Elméleti háttér

Az MTA doktora tudományos cím megszerzéséért indított eljárásban testületként jár el az MTA GJO és az osztály tudományos bizottságai, amelyek a következők:

- Állam- és Jogtudományi Bizottság (ÁJB),
- Gazdaságtudományi Doktori Bizottság (GMB),
- Hadtudományi Bizottság (HTB),
- Politikatudományi Bizottság (PTB),
- Regionális Tudományok Bizottsága (RegTB),
- Szociológiai Tudományos Bizottság (SZOC),
- Nemzetközi és Fejlődéstanulmányok Doktori Bizottság (NFDB),
- a demográfiát érintő ügyekben vagy a Szociológiai Tudományos Bizottság, vagy a Gazdaságtudományi Doktori Bizottság a Demográfiai Osztályközi Állandó Bizottság (DEM) doktor tagjaival kiegészítve dönt (MTA közreműködés, 2019).

A Scopus az Elsevier kiadó fizetős absztrakt és hivatkozási adatbázisa, amelyet 2004-ben indítottak el. Mindenekelőtt folyóiratokat, könyveket,

konferencia-előadásokat és szabadalmakat gyűjt össze, és ezekhez hoz létre hivatkozási és absztrakt-adatbázist. A Scopus szerint több, mint 25 000 lektorált folyóiratból több, mint 75 millió cikk bibliográfiai adatait és kivonatait tartalmazza. A Scopus több mint 7000 nemzetközi kiadó publikációit veszi figyelembe, és 1,7 milliárd idézetet térképez fel a dokumentumok között.¹

A Scopus esetében elmondható, hogy az adatok feltöltése automatikusan történik meghatározott folyóiratcikk, könyv, könyvrészlet és konferenciaközlemény esetén, a szerzőnek csak javítási lehetősége van. A tudományos kiadók termékeit komplex minőségbiztosítás keretében tudják indexáltatni a citációs adatbázisban, majd többek között az adott termék (pl. folyóirat) tudományos hatása (közlemények és a közleményekre érkező hivatkozások száma) határozza meg a minősítést.

A Scopus adataira épülő Scimago Journal & Country Rank (Scimagojr) ingyenesen elérhető rendszerben az indexált folyóiratokat kvartilisekbe osztják (Q). A felső kvartilisbe (Q1; top 25%) tartozó folyóiratok a legértékesebbek mind az intézményi, mind az egyéni teljesítménymérés során. Ezt követi a Q2 (25–50%), Q3 (50–75%) és a Q4 (utolsó 25%) kategóriás folyóiratok. Adott folyóirat több tudományterületen és tudományágban is lehet indexált, a minőségi besorolása pedig eltérhet. Általában elmondhatjuk, hogy adott tudományterület vezető lapjai tartoznak a Q1-es kategóriába.

Tanulmányunkban azt vizsgáljuk, hogy a tudományos és doktori bizottságok által közzétett folyóiratlisták milyen szempontok szerint kerülnek besorolásra ABCD kategóriákba, és ez a besorolás hogyan változik a nemzetközi listák MTA által történő felülvizsgálata során. Jelen tanulmány írásának idején, a 2017. évben közzétett listák felülvizsgálata a 2022. év során megtörtént, és 2023. június 1-től hatályba lép.

Két alapvető kérdésre keressük a választ:

1. Milyen átfedés van az MTA nemzetközi listás folyóiratainak ABCD besorolása és a Scopus adataira épülő indexált folyóiratok (Q) között, és ebben a viszonyban milyen irányú változások történtek a 2023-as felülvizsgálattal.

¹ Scopus provides unmatched content and data quality, with superior search and analytical tools, <https://www.elsevier.com/solutions/scopus/how-scopus-works>

2. Ez a változás hogyan érinti az állam- és jogtudományok területén doktori előmeneteli cselekményt végző kutatókat, egyáltalán a nemzetközi folyóiratlisták megváltozásával történt-e az egyéni előmenetelre kiható jelentősebb változás, és ha igen, akkor annak milyen hatásai vannak a kutatói életpályákra, azok tervezhetőségére.

Tanulmányunkban igyekszünk kimutatni a 2017 és 2023 folyóiratlisták változásainak irányait, kiemelve azokat a pozitív és negatív tendenciákat, amelyek jelentősen hozzájárulhatnak intézményi teljesítményértékeléshez és a doktori cselekményre készülő kutatók egyéni érdekeihez az előmenetel során. A fentiek alapján javaslatokat fogalmazunk meg a publikációs irányokra, amelyek a kutatói életpálya tervezhetőségét segítik.

2. Nemzetközi lista változásának a feltételezett hatása állam- és jogtudományok esetén

Az MTA GJO a doktori eljárásra vonatkozó nemzetközi folyóirat követelményei 2023. június 1-től megváltoztak.

A nemzetközi listákban az alábbiak szerint **jelentek meg a Scopus által indexált folyóiratok** az MTA Doktori követelményekhez kapcsolódóan:

- ÁJB esetén az 1080 db folyóiratból 89%-ban (2017-es listán 28% volt),
- GMB-nél 2599 darab folyóiratából 90%-ban (a maradék 10%-a WoS által indexált!) (84% volt),
- HTB esetén 91 darabról 67%-ban (29% volt),
- NFDB-nél 1481 darabról 92%-ban (a maradék 8% WoS által indexált) (75% volt),
- PTB esetén 1427 folyóiratából 100%-ban (75% volt),
- RegTB-nél 311 darab lapjából 95%-ban (72% volt),
- SZOC esetén 1403 darab folyóiratból 100%-ban (97% volt),
- DEM-nél 200 darab lapjából 100%-ban (80% volt)

A fentiek alapján jól látható, hogy a 2017-től hatályban lévő követelményrendszer alapján az MTA nemzetközi folyóiratlistája és a Scopus által indexált

folyóiratlisták között nem volt jelentős átfedés, sőt az Állam- és Jogtudományok területén kifejezetten alacsony, 28% volt ez az arány. Vagyis az MTA nemzetközi listájának csupán kicsit több mint negyede volt Scopus által indexált, azaz olyan felső kvartilisbe tartozó folyóirat, amely nemzetközi szinten is a legértékesebbnek számít mind az intézményi, mind az egyéni teljesítménymérés során.

Mindez 2023-ra megváltozni látszik, az állam- és jogtudományok területén a 28%-ról már 89%-ra változott a Scopusos folyóiratok aránya, és hasonlóan a többi tudományterületen is legalább 70% feletti ez az arány, ami feltételezésünk szerint a modellváltó egyetemek teljesítményértékelésének és finanszírozási rendszerének átalakulásával, különösen a nemzetközi rangsorokba való bekerülés szempontjaival részben magyarázható. Mivel minden alapítványi és egyházi fenntartású egyetem indikátorai között szerepel a WoS vagy a Scopus azonosítóval rendelkező évről-évre növekvő teljes tudományos közlemények írásának a követelménye.

Az intézményi érdek megjelenése, annak pozitív hatásai tehát jól kirajzolódnak az MTA nemzetközi folyóiratlista követelményeinek változásai-ban. Ugyanakkor fontos megvizsgálnunk az egyéni kutatói előmenetelre tett hatásokat és annak tendenciáit is.

A nemzetközi lista változása két szempontból is kihat az előmenetelre: MTA doktori habitus vizsgálat mellett – a társadalomtudomány területén – az egyetemi tanári pályázatoknál is az MTA nemzetközi folyóiratlistáját veszik alapul, vagyis a teljesítési minimum része *„Legalább két idegen nyelvű, szakterületi szempontból releváns területen megjelent nemzetközi listás Q1-es vagy Q2-es, vagy az MTA IX. Gazdaság és Jogtudományok Osztálya nemzetközi folyóiratjegyzéke A, illetve B kategóriájába tartozó tanulmány”* (MAB, 2022).

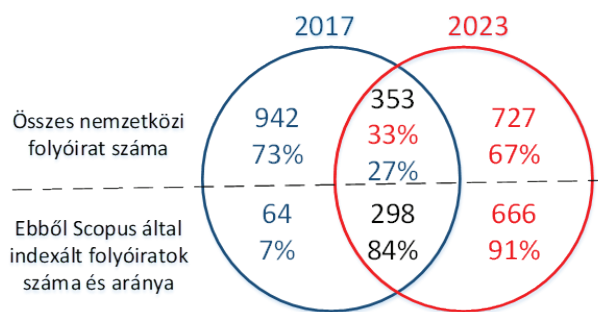
Az egyetemi tanári pályázatok követelményrendszer szempontjából, vagyis az egyéni tudományos előmeneteli érdeket figyelembe véve már nem tűnik olyan kedvezőnek a helyzet. A probléma ott jelenik meg, hogy a 2023. évi folyóiratlistából a 2017. évihez képest a nemzetközi A és B kategóriás folyóiratok közül kikerültek a Scopus által NEM indexált folyóiratok. Így azok a pályázók, akik olyan folyóiratokba írtak korábban, amelyek 2017-es lista alapján nemzetközi A és B kategóriába vol-

tak sorolva, de nem Scopus által indexáltak, azok az MTMT 2023-as aktualizálásánál a teljesítményük a nemzetközi A és B (de C és D kategóriánál is) esetenként számszakilag csökkennek, extrém esetben kinullázodhatnak!

3. Empirikus vizsgálat eredményei

Az ÁJB 2017-es 1295, a 2023-as nemzetközi lista 1080 folyóiratot tartalmaz. (1. ábra) A 2017-es lista esetén a megjelölt folyóiratok 28%-a (362), 2023-asnál 89%-a (964) Scopus által indexált lapokat tartalmaz. A két lista közös halmaza 353 folyóirat, aminek 84%-a (298) Scopusos. A 2023. június 1-től érvényes lista már nem tartalmazza a 2017 lista 73%-át (942) folyóiratot. A 942 folyóirat alig 7%-a volt nemzetközileg jegyzett, ezzel szemben az új érvényes listára felkerülő lapok száma 727, aminek 91%-a (666) indexált.

Mivel az ÁJB nemzetközi listája nagymértékben megváltozott, így a lista folyóirataiban megjelent publikációk összetételében és számában nagy változások történtek. Az MTMT szerint a 2017-es lista folyóirataiban 3131 cikk, a 2023-asnál 3876 közlemény található a 2023. májusi MTMT-s lekérdezésnél (1. táblázat). Mivel a 2023-as lista esetén nőtt az indexált folyóiratok száma, ezért a közlemények

1. ábra A Magyar Tudományos Akadémia, IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztály, Állam- és Jogtudományi Bizottság 2017-es és 2023 folyóiratainak a viszonya

Forrás: Saját szerkesztés az MTA folyóiratlista és Scimagojr adatai alapján

nagyobb aránya, 48%-a (1872 darab publikáció) is indexált, a 2017-es 25%-hoz (795) képest. Az ÁJB indexált közlemények zömét a felsőoktatásban működő 8 állam- és jogtudományi kar, valamint a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar és Rendészettudományi Kar oktatói és kutatói írhatják. A 2017-es és 2023-as lista alapján az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar (ELTE ÁJK) oktatói a legtermékenyebbek, a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar (SZE DFÁJK) a legkevésbé aktív ezen a területen.

1. táblázat Az ÁJB 2017-es és 2023-as nemzetközi listája alapján meghatározott közlemények száma²

Cikkek száma (db)	Összesen	ELTE ÁJK	PPKE JÁK	PTE ÁJK	SZTE ÁJTK	DE ÁJK	NKE ÁNTK	ME ÁJK	NKE RTK	KRE ÁJK	SZE DFÁJK
Összes cikkek száma 2017-es lista alapján	3 131	424	277	226	227	150	114	159	31	76	25
Ebből Scopus által indexált	795	78	55	32	82	27	36	16	8	22	9
Összes cikkek száma 2023-as lista alapján	3 876	396	195	133	190	101	120	131	53	66	24
Ebből Scopus által indexált	1 872	122	57	36	89	36	73	21	22	26	13

Forrás: Saját szerkesztés az MTMT adatai alapján

2 Rövidítések: DE ÁJK= Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar; ELTE ÁJK= Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar; KRE ÁJK= Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar; ME ÁJK= Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar; NKE ÁNTK= Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar; NKE RTK= Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar; PPKE JÁK= Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar; PTE ÁJK= Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar; SZE DFÁJK= Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar és SZTE ÁJK= Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar

A 2017-es folyóiratok besorolása is megváltozott (2. táblázat), az A kategóriás lapok 34%-a, B esetén 54%-a, C-nél 70%-ban és D-nél 95%-ban lekerültek a listáról.

A 2017-es nemzetközi listás folyóiratokban megjelent folyóiratcikkek átlagosan 44%-a le fog kerülni az MTMT szakterületi táblázatokról, amikor aktiválják az ÁJB 2023-as listáját (3. táblázat).

A 2017-es nemzetközi lista alapján, az A kategóriás lapok esetén a folyóiratokban megjelent cikkek száma (4. táblázat) átlagosan 30%-kal, B esetén 46%-kal, C-nél 62%-kal és D-nél 80%-kal lesz kevesebb a szerzőknél.

A 2017-es nemzetközi lista 1295 folyóirata közül 902-ben (70%) egyetlenegy magyar szerzőjű cikk sem jelent meg az MTMT szerint. A megjelent 3131 cikk 40%-a 16 folyóiratban található (2. ábra). A 16 folyóirat közül 6 darab nemzetközi A kategóriás, 6 B és 4 C kategóriás volt a 2017-es lista alapján. A leggyakoribb folyóiratok közül 5 darab Scopus által indexált volt.

Az ÁJB nemzetközi 2023-as listáján az 1080 folyóirat közül 724 darab új a listán (5. táblázat). A legtöbb új folyóirat a D kategóriában figyelhető meg.

Az új folyóiratokban 2072 darab cikk jelent meg az MTMT szerint, amiből a legtöbb B kategóriás (749 darab) volt (6. táblázat).

2. táblázat Az ÁJB 2017-es és 2023-as nemzetközi folyóiratlistájának összevetése

Kategóriák (folyóiratok száma)	A_2023	B_2023	C_2023	D_2023	Nincs a 2023-as listán I.	Végösszeg	Lekerült folyóiratok aránya I./II.
A_2017	58	28	10	5	51	152	34%
B_2017	33	30	23	14	118	218	54%
C_2017	21	41	37	25	284	408	70%
D_2017	5	6	4	13	489	517	95%
Végösszeg	117	105	74	57	942	1 295	73%

Forrás: Saját szerkesztés az MTMT alapján

3. táblázat Minta a szakterületi táblázatra, amelynek első részletező sora változni fog a bevezetésre kerülő 2023-as nemzetközi lista miatt

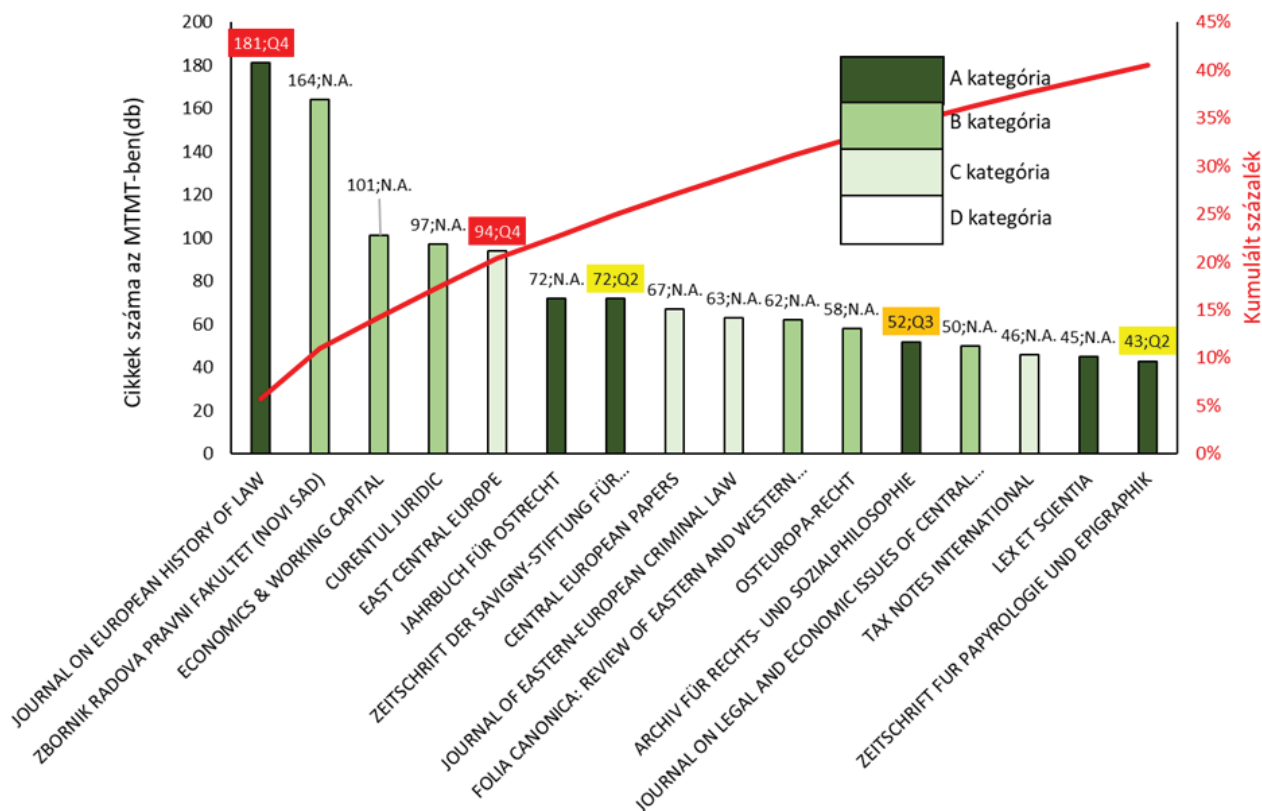
MTA IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya				
Közlemény típusok	Szám		Hivatkozások	
	Összes	Részletezve	Független hivatkozások száma	Összes
Teljes tudományos közlemények				
I. Tudományos folyóiratcikkek	98	---	96	102
a IX. Osztály nemzetközi listás folyóirataiban	---	26	17	17
a IX. Osztály hazai listás folyóirataiban	---	54	74	80
egyéb tudományos folyóiratban idegen nyelven	---	17	3	3
egyéb tudományos folyóiratban magyar nyelven	---	1	2	2

Forrás: Saját szerkesztés az MTMT alapján.

4. táblázat Az ÁJB 2017-es és 2023-as nemzetközi folyóiratlistájának összevetése az ott megjelent közlemények alapján

Kategóriák (folyóiratcikkek száma)	A_2023	B_2023	C_2023	D_2023	Nincs a 2023-as listán I.	Végösszeg II.	Lekerült folyóiratcikkek aránya I./II.
A_2017	567	108	115	35	357	1 182	30%
B_2017	116	126	128	269	535	1 174	46%
C_2017	65	88	116	4	446	719	62%
D_2017	4	0	1	6	45	56	80%
Végösszeg	752	322	360	314	1 383	3 131	44%

Forrás: Saját szerkesztés az MTMT alapján

2. ábra Leggyakrabban használt folyóiratok neve és az ott megjelent közlemények száma a 2017-es lista alapján

Forrás: Saját szerkesztés az MTMT és Scimagojr alapján.

5. táblázat Az ÁJB 2017-es és 2023-as nemzetközi folyóirat-listájának összevetése

Kategóriák (folyóiratok száma)	A_2017	B_2017	C_2017	D_2017	Nincs a 2017-es listán I.	Végösszeg	Felkerült folyóiratok aránya I./II.
A_2023	59	33	21	4	183	300	61%
B_2023	28	29	41	6	175	279	63%
C_2023	11	23	39	4	171	248	69%
D_2023	5	14	26	13	198	256	77%
Végösszeg	103	99	127	27	727	1 080	67%

Forrás: Saját szerkesztés az MTMT alapján.

6. táblázat Az ÁJB 2023-as és 2017-es nemzetközi folyóirat-listájának összevetése az ott megjelent közlemények alapján

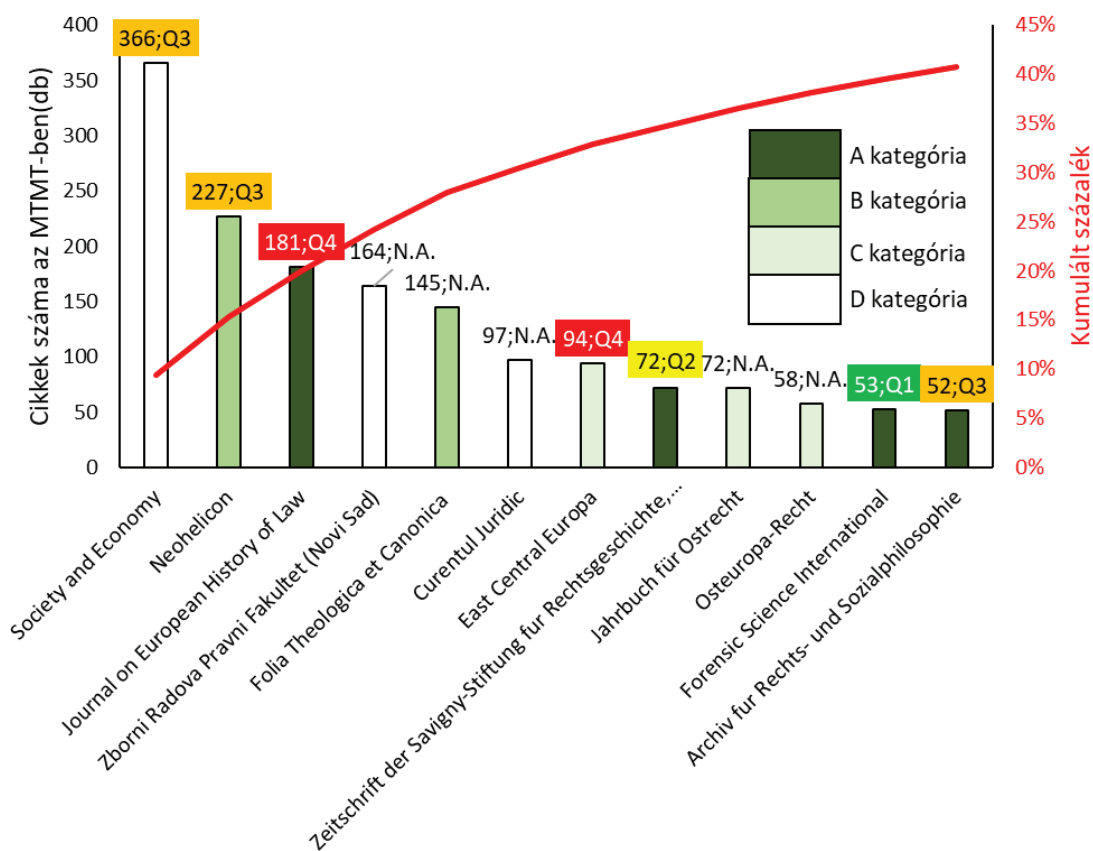
Kategóriák (folyóiratcikkek száma)	A_2017	B_2017	C_2017	D_2017	Nincs a 2017-es listán I.	Végösszeg	Felkerült cikkek aránya I./II.
A_2023	619	116	65	1	427	1 228	35%
B_2023	108	126	88	0	749	1 071	70%
C_2023	115	128	120	1	267	631	42%
D_2023	35	269	7	6	629	946	66%
Végösszeg	877	639	280	8	2 072	3 876	53%

Forrás: Saját szerkesztés az MTMT alapján

A 2023-tól érvényes nemzetközi listán a cikkek 40%-a 12 folyóiratban jelent meg. (3. ábra) A 12 folyóirat közül 4 nemzetközi A kategóriás, 2 B-s, 3 C-s és 3 folyóirat pedig D besorolású. A folyóiratok 57%-ába (614 darab) még soha nem írt magyar szerző az MTMT szerint. A leggyakrabban használt folyóiratok közül 7 Scopus által indexált.

A 2023-as nemzetközi lista esetén megfigyelhető, hogy a legtöbb esetben az A kategória Q1-nek, B Q2-nek, C Q3-nak és D Q4-es besorolásnak feleltethető meg. (7. táblázat)

A Scopus katalogizáló adatbázisban a folyóiratokat 5 tudományterületbe, 27 tudomány részterületbe és 309 tudományágba sorolják. Egyes folyóiratok több tudományág listáján is szerepelhetnek. Az ÁJB 2017-es nemzetközi listáján szereplő lapok 64, 2023-as esetén 119 tudományágot érintenek (melléklet 8. táblázata). Az érintett tudományágak folyóiratlistái 34 és 2495 darab között változhatnak. Az ÁJB nemzetközi 2017-es és 2023-as listájának folyóiratai ezekről a tudományági listákról kerültek kiválogatásra, de mivel a lapok

3. ábra Leggyakrabban használt folyóiratok neve és az ott megjelent közlemények száma a 2023-as lista alapján

Forrás: Saját szerkesztés az MTMT és Scimagojr alapján

7. táblázat Kategóriák és kvartilisek összevetése a 2023-as nemzetközi lista esetén

Kategória/Kvartilis	Q1	Q2	Q3	Q4	Scopus által rangsorolt, de még nincs Q besorolása	Nem indexált	Végösszeg
A	214	35	11	8	1	31	300
B	75	123	41	8	0	32	279
C	14	78	102	38	0	16	248
D	4	15	76	120	1	37	253
Végösszeg	307	251	230	174	2	116	1 080

Forrás: Saját szerkesztés az MTMT és Scimagojr alapján

egy része több listán is szerepel, ezért olyan tudományágak is megjelenhetnek a folyóiratlistában, amelyek szorosan nem tartoznak az állam- és jogtudományok területéhez.

A 2017-es listán a legtöbb folyóirat a Law (290 darab, a teljes tudományági lista 34%-a), a Political Science and International Relations (47 darab, 8%) és a Sociology and Political Science (65 darab, 5%) tudományágak listájáról került kiválasztásra. Az új lista esetén ez változást mutat, a legnagyobb arányban a Public Administration (187 darab, 95%), a Law (785 darab, 93%) és a Sociology and Political Science (243 darab, 18%) tudományágak vannak jelen (4. ábra).

A lekerült cikkek (2017-es listán szereplő, de 2023-as listán már nem megjelenő folyóiratokban megjelent cikkek) száma 1383 darab volt 2023. májusi lekérdezésnél. Ebből 165 cikk Scopus által

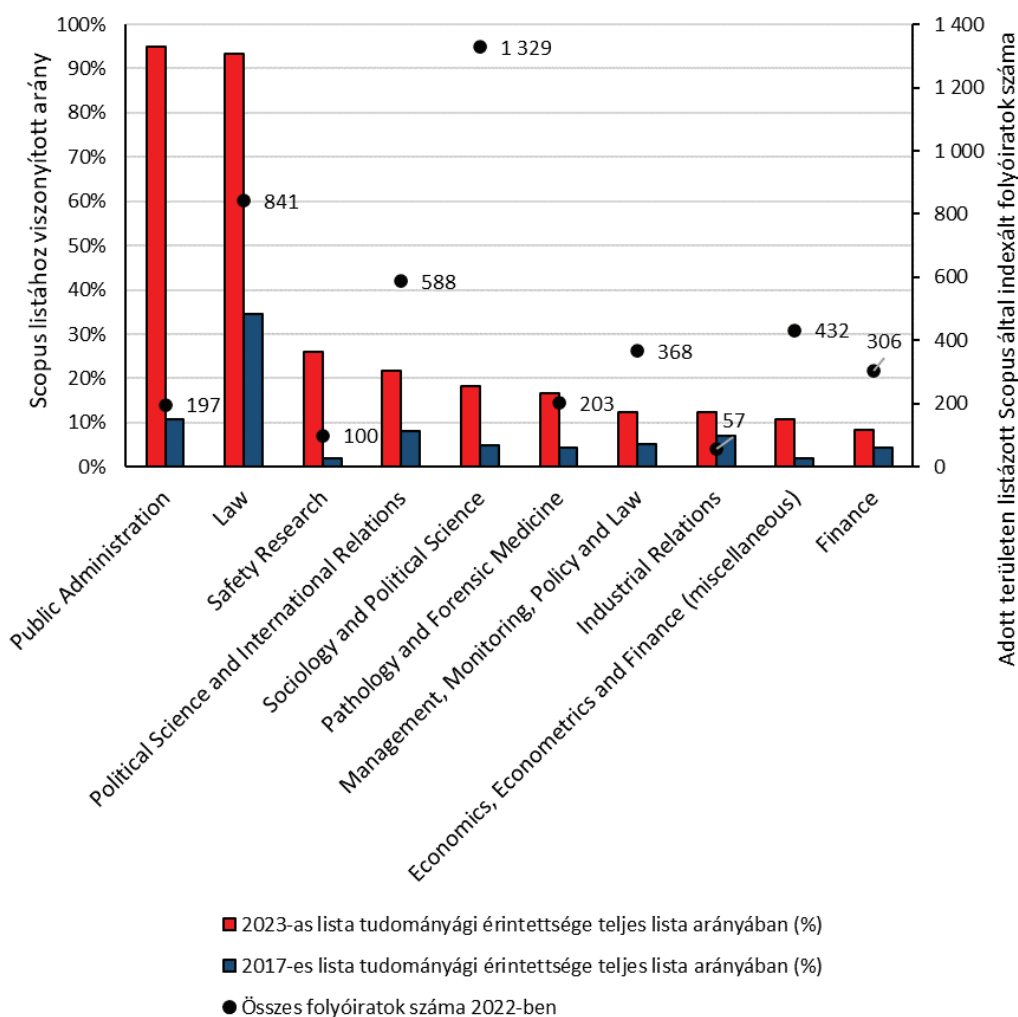
indexált volt. A felkerült cikkek (2023-es listán szereplő, de még 2017-es listán már nem megjelenő folyóiratokban megjelent cikkek) száma 2072 volt. Ezek közül 1242 Scopus által indexált volt.

A vizsgált 10 intézménynél 8 esetén a lekerülő cikkek száma több, mint a felkerülő publikációké. (5. ábra)

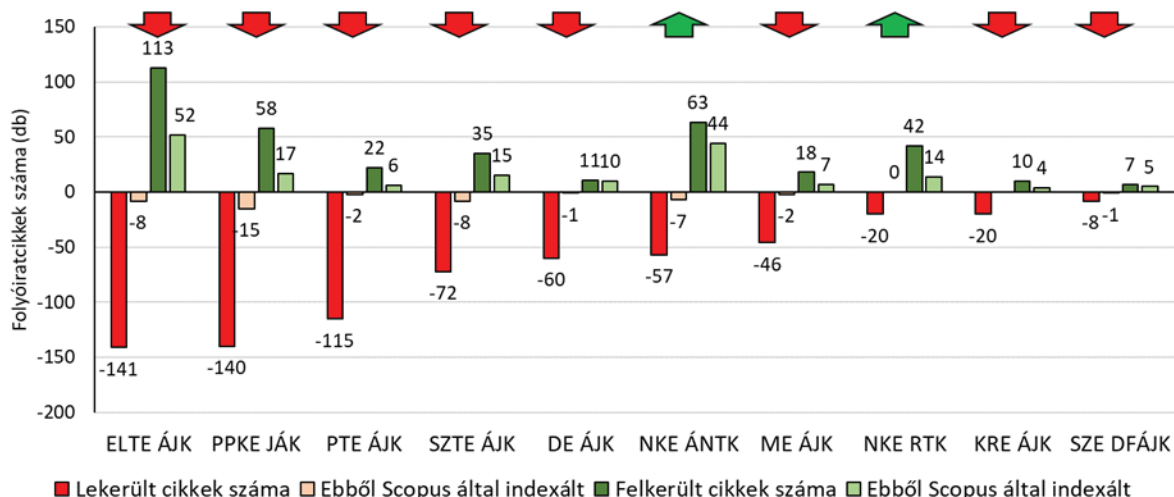
Összefoglalás

Az ÁJB 2023-as nemzetközi folyóiratlistája már nagy arányban Scopus által indexált lapokat tartalmaz.

A 2017-es nemzetközi listás folyóiratokban megjelent folyóiratcikkek átlagosan 44%-a 2023-tól lekerül az ÁJB 2023-as listájáról, így a jelenlegi MTA doktori szabályok szerint ezek a teljesítmények az értékelés során elvesznek. Megfontolandónak tartjuk, hogy a teljesítményértékelési rendszerek időről időre elkerülhetetlen változásai csak

4. ábra Scopus, 2017-es és 2023-as lista kapcsolata a 10 leggyakoribb tudományágban
 Forrás: Saját szerkesztés az MTMT és Scimagojr alapján

5. ábra Le- és felkerülő cikkek száma egyetemi karok bontásában

Forrás: Saját szerkesztés az MTMT alapján

felmenő rendszerben csak felmenő rendszerben kerüljenek alkalmazásra, így elkerülve azt, hogy tudatosan alakított kutatási stratégiák máról holnapra elértéktelenedjenek.

A 2017-es nemzetközi lista 1295 folyóirata közül 902-ben (70%) egyetlen magyar szerzőjű cikk sem jelent meg. A megjelent 3131 darab cikk 40%-a 16 folyóiratban található, amelyek közül 6 darab nemzetközi A kategóriás, 6 B kategóriás és 4 C kategóriás volt a 2017-es lista alapján. Ezek közül csupán 5 darab volt Scopus által indexált. Ebből viszont az következik, hogy az állam- és jogtudománnyal foglalkozó oktatók és kutatók tudományos előmenetelük szempontjából hiába írnak nagy számban tudományos közleményeket, ha azok jelentős része nem Scopus indexáltságú közlemény.

A 2023. évtől hatályos listáról lekerült cikkek száma 1383 darab volt, amelyből 165 cikk Scopus által indexált, míg a felkerült cikkek száma 2072, amelyek közül 1242 Scopus által indexált volt. A vizsgált 10 intézménynél 8 esetben a lekerülő cikkek száma több, mint a felkerülő publikációké. Ebből pedig az következhet, hogy az állam- és jogtudománnyal foglalkozó karok kutatói nem feltétlen fogják érteni, hogy miért csökkent az MTMT szakterületi táblázatának besorolása szerinti tudományos teljesítményük!

A közeljövőben már az új lista lesz a mérvadó, amelyre az a jellemző,

- hogy csak 33%-ban tartalmazza a korábbi 2017-es ÁJB listát, és

- hogy 90%-ban – szűk tudományterületen – Scopus-os folyóiratokat tartalmaz, amely nem volt jellemző erre a tudományterületre.

A 2023. évi listán szereplő, indexált lapok majdnem teljes egészében lefedik a Public Administration és a Law tudományágakat. Érdekes tendencia az NKE ÁNTK és RTK kutatóinak a nemzetközi listás publikációi számszerű növekedése, ami azzal magyarázható, hogy a korábbi listához képest a Public Administration tudományág folyóiratai felkerültek az új listára, és azokba nagyobb arányban írtak a két nevezett kar oktatói. (Tételes névsor vizsgálata alapján megállapítható, hogy a Law tudományterületen belül publikálók nemzetközi listás cikkeinek a száma itt is csökkenni fog.)

Fentiek alapján belátható, hogy aki az egyéni előmenetelét (egyetemi tanári pályázatok esetében) a nemzetközi listás Q1-es vagy Q2-es tanulmány helyett az MTA IX. Gazdaság és Jogtudományok Osztálya nemzetközi folyóiratjegyzékének 2017-es lista szerinti A, illetve B kategóriájába tartozó tanulmányra építette és azzal váltotta ki, a jövőre nézve, a 2023-as lista hatályba lépését követően már nem biztos, hogy megfelel a követelményeknek. Véleményünk szerint a nemzetközileg indexált Q-s folyóiratokba történő publikáció jelenti az egyéni előmenetel szempontjából a legkisebb kockázatot. Következésképpen, ha tanácsot szeretnénk adni az állam- és jogtudományok területén kutató kollégáknak, tekintve, hogy az ÁJB követelményrendszere tovább szigorodhat,

és a többi bizottsághoz hasonlóan a nemzetközi listákon szereplő Scopus által indexált folyóiratok a jelenlegi 89%-nál is még magasabb arányban, a 100%-hoz közelítve jelennek meg, akkor **azt javasoljuk, hogy mindenképpen Q-s nemzetközi folyóiratokba publikáljanak, mert a jelenlegi tendenciákat figyelembe véve így biztosítható,**

hogy egy újabb nemzetközi lista felülvizsgálata esetén is megmarad a tudományos teljesítményük értéke.

Köszönetnyilvánítás

A kutatást a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hálózattudományi Kutatóműhelye támogatta.

Felhasznált irodalom

- [1] Az MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának doktori követelményrendszere, 2019. Elérhető: https://mta.hu/data/dokumentumok/doktori_tanacs/IX.%20Oszaly/2019/9GJO_DoktoriMinimumkovetelmenyekTara_20190628tol.pdf (Utolsó elérés: 2023.06.05.)
- [2] Az MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának az MTA Doktora tudományos cím megszerzéséért indított eljárásban való közreműködéséről, 2019. Elérhető: https://mta.hu/data/dokumentumok/doktori_tanacs/2019/doktori_ugyrend/9_osztaly_doktori_ugyrend_2019.pdf (Utolsó elérés: 2023.06.05.)
- [3] Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság egyetemi tanári pályázata, A MAB Testületének 2022/7/V/3/2/11. számú határozata, 2022. Elérhető: https://www.mab.hu/wp-content/uploads/11.-%C3%89rt%C3%A9kel%C5%91-lap_T%C3%A1rsadalomtud-kiv%C3%A9ve-hadtud.pdf (Utolsó elérés: 2023.06.05.)
- [4] Martins, B. *Tied Knowledge: Power in Higher Education*, Chapter 2: Academics. 1998. Elérhető: <http://www.bmartin.cc/pubs/98tk/>
- [5] Sasvári, P., Bakacsi, Gy., Urbanovics, A. *Az egyetemi előmenetel és a publikációs teljesítmény kapcsolata*, Magyar Tudomány, 182 (6). p. 806–822. 2021.
<https://doi.org/10.1556/2065.182.2021.6.8>
- [6] Sasvári, P., Fejes, Zs. *Publikációs lehetőségek Scopus által indexált folyóiratokba állam- és jogtudomány esetén*, Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 70(1), p. 38–58, 2023.
<https://doi.org/10.3311/tmt.13209>
- [7] Tien, F. F. *What Kind of Faculty Are Motivated to Perform Research by the Desire for Promotion?*, Higher Education, 55, p. 17–32. 2008.
<https://doi.org/10.1007/s10734-006-9033-5>

Beérkezett: 2023. június 5.

Dr. Sasvári Péter

PhD, habilitált egyetemi docens
Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar,
Budapest, egyetemi docens,
Miskolci Egyetem Gépészmérnöki és Informatikai Kar, Miskolc,
E-mail: sasvari.peter@uni-nke.hu

Dr. Fejes Zsuzsanna

PhD, habilitált egyetemi docens
Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, Buda-
pest, egyetemi docens
Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Szeged,
E-mail: fejes.zsuzsanna@uni-nke.hu

Melléklet

8. táblázat Scopus, 2017-es és 2023-as lista kapcsolata, átfedése a tudományágakkal

Sorszám	Tudományág	2023-as lista tudományági érintettsége (db)	2017-es lista tudományági érintettsége (db)	2023-as lista tudományági érintettsége teljes lista arányában (%)	2017-es lista tudományági érintettsége teljes lista arányában (%)	Összes folyóiratok száma 2022-ben
1	Public Administration	187	21	95%	11%	197
2	Law	785	290	93%	34%	841
3	Safety Research	26	2	26%	2%	100
4	Political Science and International Relations	127	47	22%	8%	588
5	Sociology and Political Science	243	65	18%	5%	1 329
6	Pathology and Forensic Medicine	34	9	17%	4%	203
7	Management, Monitoring, Policy and Law	46	19	13%	5%	368
8	Industrial Relations	7	4	12%	7%	57
9	Economics, Econometrics and Finance (miscellaneous)	46	8	11%	2%	432
10	Finance	26	13	8%	4%	306
11	Safety, Risk, Reliability and Quality	14	1	8%	1%	178
12	Accounting	13	9	8%	5%	167
13	Organizational Behavior and Human Resource Management	17	4	8%	2%	219
14	Business and International Management	31	7	7%	2%	416
15	Demography	9	3	7%	2%	121
16	Issues, Ethics and Legal Aspects	3	5	7%	12%	41
17	Gender Studies	12	3	7%	2%	165
18	Health (social science)	24	3	7%	1%	335
19	Transportation	8	0	7%	0%	118
20	Social Psychology	20	1	7%	0%	297
21	Development	19	5	7%	2%	285
22	Human Factors and Ergonomics	3	0	7%	0%	45
23	Social Sciences (miscellaneous)	45	16	7%	2%	677
24	Business, Management and Accounting (miscellaneous)	22	3	6%	1%	340
25	Strategy and Management	29	7	6%	1%	469
26	Economics and Econometrics	42	16	6%	2%	703
27	E-learning	4	2	6%	3%	69
28	Social Work	3	4	5%	7%	55
29	Marketing	11	2	5%	1%	202
30	Library and Information Sciences	13	4	5%	2%	249
31	Geography, Planning and Development	37	13	5%	2%	770
32	Information Systems and Management	6	0	5%	0%	127

Sorszám	Tudományág	2023-as lista tudományági érintettsége (db)	2017-es lista tudományági érintettsége (db)	2023-as lista tudományági érintettsége teljes lista arányában (%)	2017-es lista tudományági érintettsége teljes lista arányában (%)	Összes folyóiratok száma 2022-ben
33	Applied Psychology	11	1	4%	0%	249
34	Anatomy	2	0	4%	0%	46
35	Health Policy	12	8	4%	3%	280
36	Philosophy	29	11	4%	2%	697
37	Management of Technology and Innovation	10	3	4%	1%	272
38	Decision Sciences (miscellaneous)	2	0	4%	0%	57
39	History	51	24	3%	2%	1 468
40	Urban Studies	8	3	3%	1%	237
41	Health Professions (miscellaneous)	2	0	3%	0%	60
42	Environmental Science (miscellaneous)	11	6	3%	2%	358
43	Religious Studies	16	7	3%	1%	529
44	Global and Planetary Change	3	1	3%	1%	102
45	Food Animals	1	0	3%	0%	34
46	Spectroscopy	2	0	3%	0%	69
47	Psychology (miscellaneous)	8	1	3%	0%	282
48	Communication	13	1	3%	0%	461
49	Anthropology	12	3	3%	1%	439
50	Medical Laboratory Technology	1	0	3%	0%	37
51	Computer Science (miscellaneous)	8	0	3%	0%	302
52	Computer Networks and Communications	9	0	3%	0%	346
53	Arts and Humanities (miscellaneous)	14	2	3%	0%	541
54	Community and Home Care	1	0	3%	0%	40
55	Management Information Systems	3	1	2%	1%	121
56	Cultural Studies	28	6	2%	1%	1 134
57	Toxicology	3	0	2%	0%	124
58	Management Science and Operations Research	4	0	2%	0%	186
59	Computer Science Applications	16	2	2%	0%	753
60	Education	30	5	2%	0%	1 421
61	Psychiatry and Mental Health	11	2	2%	0%	560
62	Clinical Psychology	6	1	2%	0%	306
63	Statistics, Probability and Uncertainty	3	1	2%	1%	154
64	Conservation	2	1	2%	1%	103
65	Renewable Energy, Sustainability and the Environment	4	1	2%	0%	215
66	Life-span and Life-course Studies	1	1	2%	2%	56
67	Energy (miscellaneous)	2	1	2%	1%	115

Sorszám	Tudományág	2023-as lista tudományági érintettsége (db)	2017-es lista tudományági érintettsége (db)	2023-as lista tudományági érintettsége teljes lista arányában (%)	2017-es lista tudományági érintettsége teljes lista arányában (%)	Összes folyóiratok száma 2022-ben
68	Biochemistry (medical)	1	0	2%	0%	64
69	Public Health, Environmental and Occupational Health	9	0	1%	0%	608
70	Developmental and Educational Psychology	5	0	1%	0%	345
71	Museology	1	1	1%	1%	72
72	Information Systems	5	0	1%	0%	361
73	Hardware and Architecture	2	0	1%	0%	157
74	Nursing (miscellaneous)	2	0	1%	0%	159
75	Building and Construction	2	0	1%	0%	179
76	Biochemistry, Genetics and Molecular Biology (miscellaneous)	3	0	1%	0%	281
77	Nature and Landscape Conservation	2	0	1%	0%	195
78	Engineering (miscellaneous)	4	0	1%	0%	410
79	Earth and Planetary Sciences (miscellaneous)	3	0	1%	0%	308
80	Automotive Engineering	1	0	1%	0%	105
81	Pediatrics, Perinatology and Child Health	3	0	1%	0%	318
82	Pharmacology, Toxicology and Pharmaceutics (miscellaneous)	1	0	1%	0%	107
83	Epidemiology	1	0	1%	0%	118
84	Clinical Biochemistry	1	0	1%	0%	120
85	Medicine (miscellaneous)	20	10	1%	0%	2 495
86	Human-Computer Interaction	1	0	1%	0%	126
87	Analytical Chemistry	1	0	1%	0%	129
88	Atmospheric Science	1	0	1%	0%	134
89	Classics	1	2	1%	1%	135
90	Literature and Literary Theory	7	1	1%	0%	947
91	Artificial Intelligence	2	0	1%	0%	273
92	Oceanography	1	0	1%	0%	138
93	Biotechnology	2	1	1%	0%	292
94	Ecology	3	2	1%	0%	443
95	Rehabilitation	1	0	1%	0%	148
96	Pollution	1	1	1%	1%	149
97	Linguistics and Language	7	1	1%	0%	1 094
98	Civil and Structural Engineering	2	0	1%	0%	314
99	Forestry	1	0	1%	0%	159
100	Electrical and Electronic Engineering	4	0	1%	0%	658
101	Physical and Theoretical Chemistry	1	0	1%	0%	169

Sorszám	Tudományág	2023-as lista tudományági érintettsége (db)	2017-es lista tudományági érintettsége (db)	2023-as lista tudományági érintettsége teljes lista arányában (%)	2017-es lista tudományági érintettsége teljes lista arányában (%)	Összes folyóiratok száma 2022-ben
102	Food Science	2	0	1%	0%	353
103	History and Philosophy of Science	1	0	1%	0%	179
104	Software	2	0	1%	0%	372
105	Geotechnical Engineering and Engineering Geology	1	0	1%	0%	196
106	Visual Arts and Performing Arts	3	2	1%	0%	600
107	Veterinary (miscellaneous)	1	0	0%	0%	210
108	Water Science and Technology	1	0	0%	0%	248
109	Statistics and Probability	1	0	0%	0%	256
110	Geology	1	0	0%	0%	279
111	Materials Chemistry	1	0	0%	0%	291
112	Archeology	1	2	0%	1%	303
113	Industrial and Manufacturing Engineering	1	0	0%	0%	311
114	Pharmacology	1	0	0%	0%	316
115	Archeology (arts and humanities)	1	2	0%	1%	344
116	Mechanics of Materials	1	0	0%	0%	377
117	Biochemistry	1	0	0%	0%	433
118	Animal Science and Zoology	1	0	0%	0%	464
119	Applied Mathematics	1	0	0%	0%	586

Forrás: Saját szerkesztés az MTMT és Scimagojr alapján